

KANSALLINEN SISÄILMA JA TERVEYS -OHJELMA: VUOSI 2020

Anniina Salmela¹, Juha Pekkanen^{1,2} ja Anne Hyvärinen¹

¹ Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, ympäristöterveysyksikkö, Kuopio

² Helsingin yliopisto, kansanterveystieteet, Helsinki

TIIVISTELMÄ

Kansallisen sisäilma ja terveys -ohjelman toinen toimintavuosi on päättynyt. Kahden ensimmäisen vuoden aikana ohjelman neljällä osa-alueella on tuotettu runsaasti uutta tietoa sekä työkaluja sisäilmaan liittyvien ongelmien ratkaisemiseen.

OHJELMAN TAVOITE

Kansallinen sisäilma ja terveys -ohjelma käynnistyi vuoden 2018 lopulla /1/. Tästä lähtien Suomen sisäilmatilanteeseen on pyritty vaikuttamaan neljällä eri ohjelman osa-alueella 1) lisäämällä ymmärrystä sisäympäristöjen terveys- ja hyvinvointivaikutuksista, 2) kehittämällä sisäympäristöön liittyvien ongelmien hallintaa, 3) parantamalla sisäympäristöissä oireilevien ja sairaiden hoitoa sekä työ- ja toimintakykyä sekä 4) vahvistamalla toimijoiden osaamista sisäympäristöasioissa yhteistyössä alan toimijoiden kanssa.

Kymmenvuotisen Kansallisen sisäilma ja terveys -ohjelman pitkän aikavälin päätavoite on vähentää sisäympäristöön liittyviä terveys- ja hyvinvointihaittoja Suomessa.

VUOSI 2020

Vuonna 2020 ohjelmassa tuotettiin tutkittua tietoa sisäilman terveysvaikutuksista kansalaisille ja oireileville, tietoa sisäilmasta ja oireilusta terveydenhuollon ammattilaisten työn tueksi sekä toimintamalleja rakennusten ongelmatilanteiden selvittelyyn. Tietoa jaettiin mm. useita eri katsauksia, artikkeleita, blogeja (blogi.thl.fi, www.ttl.fi/blogi) ja kannanotto julkaisemalla, päivittämällä verkkosivuille (www.thl.fi/sisailma, www.ttl.fi/sisaymparisto) ajantasaista tietoa sekä päivittämällä sisäilmaprosessien toimintamalleja ja pitämällä koulutuksia sekä terveydenhuollon että sisäilma-alan ammattilaisille (www.ttl.fi/oppimateriaalit/opas/sisailma-tyopaikalla/).

Altistumisolosuhteen ja terveydellisen merkityksen arviointi

Ohjelman kehittämiskohteita ovat altistumisolosuhteen ja terveydellisen merkityksen arviointi. Sitä varten ohjelmassa kerätään uutta tutkimustietoa altistumisolosuhteisiin vaikuttavista tekijöistä. Tällä hetkellä ohjelmassa julkaistuja katsauksia liittyen altisteisiin ovat Työterveyslaitoksen Teolliset mineraalikulidut toimistotyypisissä työtiloissa/2/ ja Haihtuvat orgaaniset yhdisteet toimistotyypisissä työympäristöissä /3/. Lisäksi on aiemmin julkaistu katsaus sisäilman haitallisuuden arvioinnista toksisuustesteillä, jonka mukaan toksisuusmittausten käytölle ei ole perusteita /4/. Työterveyslaitos selvitti myös väistö- ja erityispuhtaiden tilojen käyttöä ja nykytilannetta /5/.

Terveydenhuollon ja asiantuntijoiden kouluttaminen

Terveydenhuollon ammattilaisille käynnistettiin sisäilma-aiheinen koulutus sairaanhoitopiireittäin. Koulutuksen suunnittelun pohjaksi Filha ry toteutti selvitykset koulutuksen ja muun tuen tarpeista terveydenhuollon ammattilaisilta, perusterveydenhuollon johdolta sekä erikoissairaanhoidon keuhkoyliääkäreiltä. Työterveyslaitos toteutti vastaavasti selvityksen ja koulutusta työterveyshuollolle.

Työterveyslaitos julkaisi verkkomateriaalin esihenkilöille ja henkilöstölle (www.ttl.fi/oppimateriaalit/opas/sisailma-tyopaikalla/). Sisäilma työpaikalla -materiaali tarjoaa perustietoa sisäilmasta ja sisäilmatilanteiden ratkaisusta. Materiaalin avulla työpaikoilla osataan hakea tukea ja lähteä suunnittelemaan toimia sisäilma-asioissa yhteistyössä asiantuntijoiden kanssa.

OHJELMA JATKOSSA

Vuonna 2021 tullaan Kansallisessa sisäilma ja terveys -ohjelmassa keskittymään erityisesti olosuhdearvioinnin ja terveysvaikutusten sekä terveydellisen merkityksen arvioinnin kehittämistä. Lisäksi kehitetään työkaluja työ- ja toimintakyvyn tukemiseksi (työntekijät ja oppilaat) sekä panostetaan muun muassa terveydenhuollon, työpaikkojen ja eri alojen asiantuntijoiden koulutukseen.

Kansallista sisäilma ja terveys -ohjelmaa koordinoi Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, ja työhön osallistuvat aktiivisesti mm. Työterveyslaitos, Filha ry, Hengitysliitto, Allergia-, Iho- ja Astmaliitto sekä Sisäilmayhdistys ry.

Lue lisää Kansallisesta sisäilma ja terveys -ohjelmasta: www.thl.fi/sisailmaohjelma.

LÄHDELUETTELO

1. Lampi, Jussi; Pekkanen, Juha; Ohjelmatyöryhmä. (2018). Terve ihminen terveissä tiloissa: Kansallinen sisäilma ja terveys -ohjelma 2018–2028. THL raportti: 2018_008.
2. Tuomi, Tapani; Wallenius, Kaisa; Mahiout, Selma; Rautiala, Sirpa; Lappalainen, Sanna. (2020). Teolliset mineraalikuidut toimistotyypisissä työtiloissa. Työterveyslaitos 2020. ISBN 978-952-261-916-7 (pdf).
3. Wallenius, Kaisa; Mahiout, Selma; Hovi, Hanna; Remes, Jouko; Rautiala, Sirpa; Jokela, Pirjo; Leino, Katri; Liukkonen, Tuula. (2021). Haihtuvat orgaaniset yhdisteet toimistotyypisissä työympäristöissä. Työterveyslaitos 2021. ISBN 978-952-261-957-0 (pdf).
4. Mahiout, Selma; Korkalainen, Merja; Wallenius, Kaisa; Viluksela, Matti; Santonen, Tiina; Huttunen, Kati. (2019). Miksi sisäilman haitallisuutta ei voi arvioida toksisuusasteilla? Duodecim 2019;135:735–43.
5. Lappalainen, Sanna; Rautiala, Sirpa; Sainio, Markku; Kinnari, Taina; Hirvonen, Suvi. (2020). Väistö- ja erityispuhtaiden tilojen käyttö työpaikkojen sisäilmasto-ongelmatilanteissa – sisäilmasto- ja tilaratkaisuihin liittyvien toimintatapojen nykytilanne. Työterveyslaitos 2020. https://www.ttl.fi/wp-content/uploads/2020/11/Minikatsaus_vaistotilat_pdf.pdf.